

וההתפוצצות כבר נשמעת ברחבת השגרירות. אישור לדרבים אלה עתיד לבוא שבוע לא רחוק בעת פגישת עם הממונה על מחלקת המזרח התיכון בסוכנות הידיעות הסובייטיות ונבוסט. מי שהיה כתביהסוכנות בכירות ביד המצור על העיר.

סרגיי מדבר בלי שמץ מרירות. הוא מספר כיצד אירגן במיקלט מרכזיתברית של ערבי בידור לנצורים, בעיקר לילדים. גם מבוגרים הורשו להיכנס, בתנאי שלא יישאו נשק. מרי פעם הוא מפסיק את השיחה אתי ופרגה לידיו הערבים. אני שומע את הערבית הצחה והשוטפת שבפיו של הדיפלומט ה"סובייטי בהיריהשער ואיני מאמין למישמע

מיכאל אנדרייב

אמא רוסיה

10 מיליוני בני־אדם חיים בארצנו על קו העוני. קומסומולטקאיה פראברה

לא, לא לי חלום פריס קוסמת
כי עולמי רק כאן, על אדמה רוסית,
ריקה ידי מכל צפור גן עדן,
אף אין לי — תחת השמים —
חסידה ארצית.

במי להאמין — בשטן? באל?
מר לי כך לחזות בפני ארצי.
למי אלה להתודות, למי להתפלל
כילר שלנגדו אמו הקבצנית.

שנה שנה נרבה מלים לשוא
מלים של סרק שטעם אין בהן
ארוה, אני אומר, ארוה עכשיו
כל שגם לנו שפכה נקונ.

הו ארץ, כבר רות מספיק מכות
מצרים,
לא נבואת ועם לי, אף לא של
נחמה,
מוטב אשב לי כך שותק וקמוץ
שפתים
אכבה כמו ילד על כתפך הלא
מנחמה.

מרוסית: נתן זך
על פי תרגום מילולי של דורין גוי

אוזני: אפילו את העיצורים הגרוניים הוא מבטא כהלכה. אין בערבית שלו שמץ של מיבטא זה. אגב, הוא מדבר גם מעט עברית.

הוא כבר ביקר בישראל שלוש פעמים וא-נחנו נדברים להיפגש בביקורו הבא. בשעה שגם אבל לא לפני את אחרי המלחמה. הוא נזהר שלא לבטא עמדות פוליטיות חרימש מעיות. אילו ניטל עלי להמר על השגריר הסובייטי הראשון בישראל או בפלסטין — הייתי שם את כספי על סרגיי פייטוין.

כל אותו זמן מנגנת התזמורת שבקצה הדיסטנדה, כמה שנקרא היום בעגה אמריקאית פול ווליוס, ודברינו טובעים לעיתים ברעש מחירש האוזניים.

10 שנים אנחנו נלחמים ברעש הזה במיט עדות שלנו ועוד לא הצלחנו, מודה פייטוין. ובחידו: "הבעיה כנראה מסוכנת הרבה יותר מבעיות הפרסטרוריקה. אבל בסופו של דבר

We shall overcome! —
בין Feeling של פרנקי ליין ו־Yesterday של הביטלס, מתנגנים מחולות־עם אוקראיניים והכל מקפים כמטורפים. או כדורים גמישים להפליא. במחול "פולובצ" אחד מניפים הרוקרים את בנות זוגם למרומים והקאוויר כמעט נתקע בגורנו. נמה לי כי לקיתי בהתקף קשה של מחלת־ים.

אני אזור עוז (לא עמוס) ומצטרף לחגיגה בכך שאני מבקש מידידי הסטודנט עימאר להזמין עוד "סיבוב של Feeling האהוב עלי (אבל רק אחרי וורקה). הזמרת מבקשת לברר מיהו חסיד שוטה זה של Feeling בקרב הקהל. כאן נגמר העוז (לא עמוס) שלי. אני שולח את עימאר היקר שיעמוד לצידה כממלא מקומו. א"ן Feeling כמו Feeling אבל יש גיבורים

ומוגי־לב. במוסקו, כבכל מקום אחר. והזמרת כבר שרה כשסרגיי — שגריר לעתיד־לבוא לאיוורנו על פי התחויות שלי — מרים עוד טוסט סובייטי ברוח הפרסטרוריקה: הפעם, ל־Feeling. והקהל, כמעט כולו, אני לא מגזים (אולי נישחש שאנחנו זרים), קם על רגליו ושותה ל־Feeling. נאודארוביה!

גאולה כהן ואהרון מגד היקרים, האם זה ייתכן היה בישראל?

ואם תענו לי בחיוב, יש לי כבר תשובה בשבילכם. בגליון הבא עלינו לטובה. ג.ב. אגב, האם ידעתם ששאלו אותי — כמסקוואה! — איך אני מסכים להמשיך ל־פרסם ב־"עיתון גאנגר" — לא. ידעתי שלא תנחשו.

שבוע קשה למחאה

שאמר אלא כדיברי קידום מכירות לתקליט. ועוד טענה בפי יענקל'ה כלפי השמאל: הם אינם יודעים ערבית, בניגוד אלי, שהוא למד ערבית.

הפעם: דברים כדורבנות. אבל מה לעשות ומיוון בנבנישתי, יהושפט הרכבי, יוסי שיר לוח, שימיעון בלס כולס דווקא יודעים ערבית — ועל בוריה. וגם לא בשנים האחרונות למדו אותה. אפילו אני, הקטן, קורא ערבית בעיונותי הרבים, ועוד ב־1967 הוצאתי, ביחד עם ראשד חוסיין, משרור ערבי, קובץ תרגומים מערבית.

את ההערה האחרונה אבקש כבר לראות כחלק מקידום־המכירות של סיפרי הבא, כמו בן. מטוסיאן.

עוד אחת שנשפלה למשוררי המחאה המ עטים והצנזורים שלנו, אף היא צוערת ותיקה עם הזמן, היא חוקרת הפולקלור, הפרופסור עליזה שנהר, שלפעמים דומה כי היא מפרט סמת את מחקריה בעיתוני הערב עוד בטרם תיכש הדיו שבה נכתבו.

נמזול מזלה ובאותו שבוע עצמו שבו לקחה טרמפ על נושא הטרמפ, סליחה, לא דקתי פורטא: פירסמה את הגיגיה ההגונים על סוגיית הטרמפ — כחיים ובאגדה, הוקצה לה בעיתוני הערב שלנו — בתיווכן של "הציפורים הקטנות" המצפצפות שם כנראה בשמה וביוזמתה — עוד עמוד (גם פה תצלום יופי, כמוכן). הפעם הטרמפ הוא על שירי המחאה.

מי יעז לומר על החוקרת שלנו שהיא לא רגישה למשק כפי הזמן. במחקר חרש, אשר נתפרסם, אנחנו למדים לדעת, כימים אלה ממש, בחוברת החרשה של כתביהעת החדש חץ, נאמר לנו כי "שירי החיילים ממלאים פונקציה חברתית חשובה במצב מסוים של מצוקה. כאשר המצב נעלם — נעלמים גם השירים".

ואכן, אם כולם דומים ל־"שיריהמחאה" שאותו מצטטת החוקרת — מוטב להם שיעלמו. ויפה שעה אחת קודם. שהרי "עוגה, עוגה, פה נפלה הפוגה", נסתובבה כל היום/ער ארץ יפול. פאנטוס/לשבת, לקום/לשבת, לקום" — באמת ספק אם ראוי הוא להצטרף לביכסי צאן הברזל של קלאר סיקת המחאה בישראל.

בסיכום, מסכמת הפולקלוריסטית שלנו, בניסוחה של המראינת, "בעיקבות שיריהמחאה שאנו מהשטח הופיעו גם שיריהמחאה ממוסדים של משוררים, מיקצועיים".

ככה: ומה תאמרי אם אומר לך, עמיתה יקרה, ששירי המשוררים הקדימו בחודשים רבים את שיריהמחאה בנוסח "עוגה, עוגה".

בחודשים, אם לא בשנים! — ואם כבר עוסקים בדיקוריות, אולי תסביר לנו הפרופ' שנהר מה זה שיריהמחאה ממוסד? האם כוונתה לשיריהמחאה שנכתב על ידי

הקרן הקיימת, קרן היסוד ושמה עלידי בנק לאומי לישראל.

עוד אחד שיצא ברש גלי (הכיפה הסרוגה שלו סמיה לפי שעה מן העין) נגד שירת המחאה שלנו, היה אותו ברתנא או ברטינא, שנתמנה חצי עורך ירחון אגודת הסופרים מאוניו. במילים אחרות: החזיר עטרה ליושנה.

הוא — כך ברתנא־ברטינא — לא יפרסם בעיתונו שיריהמחאה, שהרי הללו הם שירים פוליטיים ושירים פוליטיים, כידוע,

נביאת־זעם: נעמי שמר

אינם שירים. ובמאוזינים זה החדש יתפרסמו רק שירים. מכאן: אפסה תיקווה מן המוחים. והחזון הופך בדי המשלמים והמשטינים. אבל מה תעשה אתה, ברתנא או ברטינא, פרודוקט סיפסי של בית עכשווי הוזכר לטוב ונספח ספרותי לספחת של מעורב, מה תעשה בעיר ההרירה, ובראייתם שוב בקובץ ידכס של ח"ג ביאליק? מה תעשה בשיריהמחאה והשירים הפוליטיים של שאול טשרניחובסקי — כלל שאנו נוס ציונה, עמך מובעים בדם. יהודים בשער, וזאת בישראל כי חפרון מלחמה ועוד ועוד.

אני יודע שהיגדי הינה, ויקטור הוגו, כרטולס ברכס, מאיאקובסקי, נרודה, רפאל אלברסי, אליס, גינתר גראס ואקנסברגר אינם עושים עליך רושם — הרי הם גויים, רחמנא ליצלי, וגויים צריך לתרגם ואתה הרי, לפחות כך אתה מכריז, לאו דווקא מחסידי ההרגומים (עם לבד שכוון) וגם הבורות המצויות. אבל מה תעשה במשורר העברי שעסק במחאה — דווקא פוליטית וקולנית — יותר מכל משורר עברי אחר בזמן מן הזמנים: אורי צבי גרינברג?

ומה תעשה בשיריהמחאה האקטואליים פוליטיים של נתן אלתרמן. ואם אנחנו כבר עוסקים בסוגיה זו, מה תעשה בשיריהמחאה (למשל יצחק חשדל על השכפ"ץ) של שותפך לעריכה (החצי השני) צבי עצמון?

תחשוב קצת על זה, דוקטור (כריאלון) חציעור.

דווקא השבוע אני קורא בעיתון הערב שהוא צהריים שום בוקר (קונץ ישראלי טיפוס), מודעת ענק מטעם עיריית תל- (המשך בעמוד 44)